

Vzdělávací obor: **Hudební, taneční a dramatická výchova**

Očekávaný výsledek učení: UAK-HTD-001-ZV9-002

Vědomě využívá své hudební schopnosti a dovednosti získané prostřednictvím vokálních, instrumentálních a hudebně pohybových činností v individuálních i skupinových aktivitách.

Popis úrovně Splněno:

- Provádí hudební experimenty.
- Využívá svůj hlas nebo hudební nástroje či dostupné digitální technologie k tvorbě hudebních doprovodů, zvukových objektů či instalací.
- Účastní se vybraných hudebně-pohybových aktivit.

Hra na looper

Autorka materiálu: Marie Sommerová

Úvod/kontext/anotace:

V aktivitě popsané v ilustraci nabízí učitel žákům hudební experiment, který využívá principu looperu ve společné tvůrčí činnosti. Žáci pracují se čtyřdobým rytmem v opakujících se sekvencích a společnou souhrou vytvářejí originální rytmické a textové kompozice. Zároveň se učí vnímat ostatní spoluhráče a v roli dirigenta přijmout zodpovědnost za společný výsledek. Při společné reflexi se vztahují jak k tvůrčí práci, tak ke spolupráci ve skupině, reflektují i zkušenosti vyplývající z různých rolí při společné činnosti.

Zadání pro žáky

Hra na looper

Looper je přístroj, který zaznamenává nahranou stopu v nějakém daném kratším časovém úseku. Tuto stopu pak přehrává stále dokola, zasmyčkovává ji. Looper je tedy smyčkováč. Jednotlivé smyčky se pak mohou přehrát v reálném čase dohromady či některé smyčky vypínat a znovu zapínat. Používá se jak při nahrávání zpěvu, beatboxu (perkusní/bicí zvuky vytvářené pomocí mluvidel), tak při nahrávání daného nástroje (např. kytary). Jednotlivé smyčky mohou být pak upraveny tzv. samplery – zvukovými deformacemi.

- Učitel vybere z internetu článek o nově vydaném albu jakéhokoli současného umělce (zpěváka, frontmana). Žáci si článek přečtou a pohovoří nejprve, zda nové album slyšeli, znají ho, zda je to jejich oblíbený interpret atd.
- Třída se rozdělí na více skupinek, např. po třech lidech. Každá skupinka si vybere sousloví či slovo z daného textu. Může to být i slovo z názvu písně z alba. Důležité je, aby se dané slovo či sousloví vešlo do čtyř dob. Tedy mělo by mít maximálně osm slabik (dvě na každou dobu). Některé skupiny si ale mohou vybrat klidně i jedno- či dvouslabičné slovo. Čím víc variant v počtu slabik bude mezi danými skupinami, tím pestřejší pak bude výsledek.
- Učitel si stoupne doprostřed kruhu žáků. Ti stojí a každá skupina předvede, tedy vysloví své slovo či sousloví tak, že tleská spolu s učitelem čtyřdobé schéma (na každou dobu tlesknutí), přičemž stále

opakují dané slovo dokola. Slovo či sousloví musí být řečené v rytmu. Pokud je slovo méněslabičné než osm slabik, skupina se rozhodne, jak slabiky v rytmu vyjádří.

- Učitel začne tleskat čtyřdobé schéma a skupiny vysloví v rytmu, postupně každá zvlášť, své slovo (sousloví) tak, aby nevznikla pauza mezi skupinami, tedy mezi čtyřdobým schématem. Každá skupina nasadí své slovo do první ze čtyř dob. Tedy začíná na první dobu (těžkou).
- Když si toto žáci vyzkouší, začíná mechanismus looperu. Učitel ukáže vždy dané skupince, že má začít. Dokud neukáže, že má zastavit, skupina stále opakuje svou sekvenci dokola v rytmu. Nechá rozeznít postupně skupiny tak, že všechny vrstvy budou slyšet najednou. Postupně některou skupinu vypíná a zase ji např. zapíná, dle svého uvážení.
- Tato stejná aktivita pak vzniká již bez učitele. Jedna ze skupin se stává dirigentem. Tito tři žáci chodí v kruhu a zapínají či vypínají jednotlivé skupiny souběžně. Tím vzniká pestrý zvuk, který se neustále mění v intenzitě a barvě. Žáci, kteří vypínají či zapínají zvuky, vždy zapínají zvuk s první dobou ze čtyř, vypínají s poslední dobou ze čtyř.
- Žáci/skupinky se uprostřed střídají, aby si každý mohl vyzkoušet ovlivňovat průběh smyček. Také můžou ukazovat gesty dynamiku, tedy hlasitost (nahlas, potichu, středně).
- Jednotlivé skupiny taktéž mohou vymyslet svůj sampl – tedy jiný, barevně zdeformovaný zvuk daného slova či sousloví (zvýšení či snížení hlasové polohy, změna emoce ovlivňující zvuk slova, karikaturní poloha hlasu, jako např. hlasový projev dítěte, šepot atd.). Pokud si tento zvuk každá skupina vymyslí, žáci uprostřed kruhu, kteří ovládají smyčky, mohou ukázat nějakým gestem, že daná skupina/smyčka zazní v samplu (např. ukázáním prstu nahoru – zapnutý sampler, prst dolů – vypnutý sampler).
- Reflexe: Na závěr hodiny učitel spolu s žáky reflektuje hodinu: Bylo obtížné udržet rytmus? Co bylo pro vás obtížné/zajímavé/překvapivé na takto společně vytvářeném celku? Jak se vám smyčky líbily, jaké kombinace se vám jevily jako zajímavé, nebo jaké sampl byly zajímavé? Vnímali jste jako účinkující soulad s ostatními, nebo jste se hlavně soustředili na svůj úkol v celku? Když jste byli v roli dirigenta, co jste chtěli svým dirigováním dosáhnout – překvapit, vytvořit zvukový celek, dirigovat tak, aby to všichni zvládli, nebo naopak tak, aby to bylo pro ostatní obtížné? Jaké pro vás bylo být tím, kdo je dirigován, a tím, kdo diriguje? Co který z dirigentů přinesl zajímavého pro společnou práci? U jakého dirigenta se vám účinkovalo nejlépe – proč? Co byste ocenili na sobě a druhých?

Co se žáci naučí?

- Vnímat rytmus ve čtyřdobém taktu.
- Vnímat první dobu ze čtyř, tedy první těžkou.
- Spolupracovat s ostatními tak, že drží tempo a svůj rytmus přesně.
- Ovládat smyčky a vnímat barevnost kombinací.
- Ovládat dynamiku a být v tom kreativní.
- Být kreativní při vymýšlení samplů / zvukových deformací.
- Vnímat ostatní ve skupině při společné tvůrčí práci.
- Vnímat svůj přínos.
- Uvědomovat si, jaké prostředí a vedení je vhodné pro společnou tvůrčí práci.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK kulturní Kulturní a umělecké sebevyjádření KKT-SVJ-000-ZV9-001	<i>Využívá různé formy umění a kultury k vyjádření složitějších myšlenek a emocí a ke zpracování aktuálních témat, samostatně i ve skupinové spolupráci.</i>	- poskytují žákům prostředí, ve kterém se cítí být motivováni ke tvorbě a experimentování s různými uměleckými technikami a médii, podporují jejich kreativitu a fantazii - poskytují žákům prostor k reflexi a sebereflexi a pomáhám jim nalézt svůj individuální umělecký projev
KK osobnostní a sociální Vlastní wellbeing KOS-WEL-000-ZV9-001	<i>Aktivně přispívá ke zvyšování osobního wellbeingu (osobní všestranné pohody).</i>	- vytvářím situace a prostředí, ve kterých mají žáci příležitost poznávat sami sebe a rozvíjet sebeuvědomění - vytvářím situace pro týmovou spolupráci a diskutuji se žáky o týmové spolupráci, sdílení pozitivních zážitků a vzájemnou pomoc - do reflexi tvůrčích činností zařazuji i reflexi emocí, které tuto činnost provázely

Popis ověřování

Učitel sleduje:

- zapojení žáků do společné práce;
- jak žáci drží rytmus a tempo;
- jak reagují na pokyny žáků uvnitř kruhu;
- jak citlivě a kreativně se ujímají role dirigenta;
- jak se v reflexi vztahují k výsledkům tvůrčí činnosti;
- jak se v reflexi vztahují ke skupinové spolupráci, souhře, k rolím, které v této práci přijímali.

Národní pedagogický institut
České republiky

*Ilustrativní úloha ke vzdělávacímu obsahu RVP ZV
s vazbou na klíčové kompetence a základní gramotnosti*